

भेदे च । स्वार्थे क । गीतिका श्गीतौ गाने ।
गीया स्त्री गै-यक् । वाचि । “एष उ वा उद्गोथः प्रायो वा
उत् प्रायेण हीदं सर्वसुत्तम्”, वागेव गीया उच्च गीया
चेति स उद्गोथः” शत० ब्र० १४।४।१।५ । “वागेव
गीया उद्गोथाभिव्यक्तिरूपा गायतेः शब्दार्थत्वात्” भा०
गीरथ पु० गीः रथ इवाश्रयः । शीघ्रतौ तिका० । रजीवा-
त्तमि शब्दार्थत्वात् ।

गीर्णि नि० गृ-निगरणे शब्दे कर्मणि क्त । श्रुतिं
स्तुतिं श्रुतिलिखितं च अमरः । [अमरः ।

गीर्णि स्त्री गृ-भावे क्तिन् । श्रुतौ श्रवणेन श्रुतिलिखितं च
गीर्द्वी स्त्री गीरोऽधिष्ठात्री देवी । शिरस्त्रयाम् शब्दरत्ना० ।
गीर्पति पु० इत० अहरा० या रः । इहस्थतौ । २पण्ये ।
च पक्षे च विगीर्णी गोपतिः गोः पतिश्च शब्दव्यत्यय अमरः ।

गीर्वा(वी)ण पु० गीरेष बाणः कार्यं साधनत्वादस्त्वं गच्छ ।
इदेवे सुरे । अन्नः स्वयमभ्युत्थे मिरं स्तुतिरूपां वतुत न-
याचने अण् “पूर्वपदात् संज्ञायामित” पा० णत्वम्
उप० स० । देवानां स्तुतिप्रसक्तत्वात् तद्यात्वमिति भेदः ।

गीर्वा(वी)णकुसुम म० गीर्वा(वी)णप्रियं कुसुमम् ।
देवकुसुमे लघुङ्गे राजनि० गीर्वाणपुष्पादयोऽप्यत ।

गीर्लता स्त्री गीरिव विस्तीर्णा लता । महाज्योतिष्मतील-
तायाम् राजनि० ।

गीर्वत् लि० गीरस्थस्य महत् “कन्दरीः” पा० मस्य यः ।
वाक्ययुक्ते कन्दरीत्युक्तेः लोके न वः । गीर्वत् इति ।

गु ध्वनौ अव्यक्तशब्दे स्वा० आत्म० अक० अनिट् । ध्वने अ-
गोष्ट । जुगुप् । “उपो वेनस्य जोगुवानः” ष्ट० १।६।
१४ । गुड् अव्यक्ते शब्दे अस्मात् यङ्लुकि पदव्यत्ययेन
शानच्” भा० । “विश्वारूपासु जोगुवे” ष्ट० ५।६
४।२ । “जोगुवे शब्दयामीति” भा० पूर्ववत् पदव्यत्ययः ।

गु विद्योत्सर्गो हृदा० कुटा० पर० अक० अनिट् । गुर्वति अयुत
ओदित् क्त तस्य नः “दुग्धोदीर्घ” पा० दीर्घः गूनः ।

गुग्गु(त्त)लु पु० गुज-किप् शुक् व्याधिः ततो गुडति रक्षति
गुड-क कृ या उल्लोचने कत्वम् । स्वनामख्याते हृत्भेदे.
अमरः । भरतस्तु इममदकमव्याहृ अ । २रक्तशोभा-
जनश्चे शब्दच० ।

“गीवाचकरसगुग्गुल्लभजातककुन्दुहृत्सर्जरसैः” “ला-
क्ताकुन्दुगुग्गुल्लुहृत्सुमकपित्तविल्वमध्यानि” ह० स०
५७३० । तस्य पर्यायशब्दगुग्गुदि भावप्र० उक्तं यथा

“गुग्गुलु दीर्घपच ऊटायुः कौशिकः पुरः । उन्मा-

लु खलकं ह्रीने महिषाक्षः पलङ्कपः । महिषाक्षः
महानीलः २ कुसुदः २पद्म ४ इत्यपि । हिरण्यः ५ पञ्चमो
चोयो गुग्गुलोः पञ्च जातयः । शृङ्गाक्ष्णसर्वणस्तु
महिषाक्ष इति स्मृतः । गहानीलस्तु विज्ञेयः स्वनाम-
समलक्षणः । कुसुदः कुसुदामः स्यात् पद्मो माणिक्य-
सन्निभः । हिरण्याक्षस्तु हेमाभः पद्मानां लिङ्ग-
मीरितम् । महिषाक्षो महानीलो गजेन्द्राणां हिता
बुभौ । हयानां कुसुदः पद्मः स्वयारोग्यकरौ परौ ।
विशेषेण मनुष्याणां कनकः परिकीर्तितः । कदा-
चिन्महिषाक्षश्च मतः कैश्चिन्मृषामपि । गुग्गुलु
विषदस्तिक्तो वीर्योष्णः पित्तलः सरः । कपायः कटुकः
पाके कटू रूक्षो लघुः परः । भग्नसन्वागलुहृ हृष्यः
सूक्ष्मः स्वर्ग्यो रसायनः । दीपनः पिच्छिलो बल्यः
कफघ्नान्नृणापघ्नीः । मेदोमेहप्रक्षयातांश्च क्लेद-
कुष्ठाममरुतान् । पिङ्गिकापन्विशोफार्गः गण्डमाला
क्षभीन् जयेत् । माधुर्योक्तमयेदातं कपायत्वाच्च पि-
त्तहा । तिक्तत्वात् कफजित्तेन गुग्गुलुः सर्वदोषहा ।
स नवो हृंहणो हृष्यः पुराणस्वतिलेखनः । स्निग्धः
काश्चनसङ्काशः पक्वजम्बूफलपत्रः । नूतनो गु-
ग्गुलुः प्रोक्तः सुगन्धिर्यस्तु पिच्छिलः । शुष्को दुर्गन्ध-
कश्चैव त्यक्तप्रकृतिवर्णकः । पुराणः स तु विज्ञेयः
गुग्गुलुर्वीर्यवर्जितः । अस्त्वं तीक्ष्णमजीर्णञ्च
व्याधयं अममातपम् । मद्यं रोषन्त्यजेत् सम्यग्गुणाधी
पुरसेवकः” पुरः गुग्गुलुः ।

अस्य स्थानविशेषे जन्मादिकथनं यथा “जायन्ते पुर-
पादपां मरुभुवि यीशोऽर्कवन्तापिताः शीतलैः शिशिरे-
ऽपि गुग्गुलुरसं सञ्चिन्ति ते पञ्चधा । हेमाभं महिषा-
क्षितल्यमपरं सत् पद्मरागोपमं शृङ्गाभं कुसुददुति-
त्वं विधिना याज्ञा परोक्षा ततः । वङ्गौ ज्वलन्ति त-
पने विलयं प्रयान्ति क्लिद्यन्ति कोष्णसलिले पयसः स-
मानाः । याज्ञा शुभाः परिहरेद्विरकालजातान् ऊङ्गार-
वणसमप्यविगन्धवर्णानिति” प्रयोगादतम् । अस्य वर्द्ध-
पु० उत्पत्तिस्थानसूक्तम् यथा

“गोरचना या सङ्गत्या संजाता सर्वकामिका । गुग्गु-
लुस्तु ततो जातो गोमूलाच्छुभदर्शनः” ।

गुग्गुलुक लि० गुग्गुलुः पण्यमस्य क्षिरा० वृत् । गुग्गुलु-
विक्रतेरि स्त्रियां प्रित्त्वात् ङीप् ।

गुग्गुलुगन्धि पुंस्त्री गुग्गुलुर्गन्धो लेशोऽस्य अत्यार्धग-